

ISPAN VA PORTUGAL TILLARIDA MILLIY-MADANIY KONSEPTLARNING LINGVISTIK IFODASI

Yusupova Madinabonu Shuxrat qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti mustaqil tadqiqotchisi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada ispan va portugal tillarida milliy-madaniy konseptlarning lingvistik ifodalanish xususiyatlari qiyosiy-lingvistik va lingvomadaniy nuqtayi nazardan tadqiq etiladi. Tadqiqotning dolzarbligi til va madaniyatning uzviy munosabati, milliy dunyoqarashning leksik, frazeologik, paremiologik hamda metaforik birliklarda namoyon bo'lishi bilan belgilanadi. Tadqiqotda ispan va portugal tillarida "uy/oila", "mehnat", "omad", "do'stlik", "din", "Vatan", "insoniy munosabatlar" kabi milliy-madaniy mazmunga ega konseptlarning lingvistik ifodasi tahlil qilindi. Tadqiqot metodologiyasi qiyosiy, tavsifiy, semantik, lingvomadaniy, konseptual va kontekstual tahlil usullarini o'z ichiga oladi. Tahlil natijalari ispan va portugal tillarida umumiy tarixiy va madaniy tajriba natijasida o'xshash konseptual modellar mavjudligini, biroq ularning konkret lingvistik realizatsiyasi, metaforik obrazlari, pragmatik xususiyatlari va milliy assotsiatsiyalarida sezilarli tafovutlar mavjudligini ko'rsatdi. Ayniqsa, paremiologik birliklar milliy dunyoqarashni ifodalovchi muhim til vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalari qiyosiy tilshunoslik, lingvomadaniyatshunoslik, tarjimashunoslik va ispan hamda portugal tillarini o'qitish metodikasi uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: milliy-madaniy konsept, lingvomadaniyat, lingvistik ifoda, ispan tili, portugal tili, konseptualizatsiya, lingvistik dunyoqarash, frazeologizm, paremiologiya, metafora, madaniy komponent.

KIRISH

Zamonaviy antropotsentrik tilshunoslikda til insonning borliqni idrok etishi, tasniflashi va konseptuallashtirishi bilan chambarchas bog'liq holda o'rganilmoqda. Tilning asosiy vazifasi faqat axborotni yetkazishdan iborat bo'lmay, balki muayyan xalqning tarixiy xotirasi, ijtimoiy tajribasi, qadriyatlari, urf-odatlar va dunyoqarashini avlodlardan avlodga yetkazishdan ham iboratdir. Shu sababli milliy-madaniy konseptlarni tadqiq etish zamonaviy lingvomadaniyatshunoslik va kognitiv tilshunoslikning muhim yo'nalishlaridan birini tashkil etadi.

Konsept tushunchasi tilshunoslikda inson ongida shakllangan bilim, tasavvur, baho, assotsiatsiya va madaniy tajribalar majmuasi sifatida talqin qilinadi. Milliy-

madaniy konsept esa muayyan etnomadaniy hamjamiyat uchun ahamiyatli bo'lgan, uning tarixiy tajribasi va qadriyatlarini aks ettiruvchi konseptual birlik sifatida namoyon bo'ladi.

Bunday konseptlar tilning turli qatlamlarida ifodalanadi. Xususan, ularni:

- 1) alohida leksik birliklarda;
- 2) frazeologik birikmalarda;
- 3) maqol va matallarda;
- 4) metaforalarda;
- 5) ramziy birliklarda;
- 6) murojaat shakllarida;
- 7) milliy realiyalarda;
- 8) folklor va badiiy matnlarda

kuzatish mumkin.

Ispan va portugal tillari mazkur masalani qiyosiy o'rganish uchun alohida ilmiy qiziqish uyg'otadi. Har ikkala til roman tillari tarkibiga mansub bo'lib, umumiy tarixiy-lingvistik ildizlarga ega. Ularning paremiologik fondida ham sezilarli darajada o'xshashlik mavjud. Instituto Cervantes tomonidan e'lon qilingan ispan-portugal paremiologik materiallarida bir xil yoki juda yaqin shakl va mazmunga ega bo'lgan ko'plab maqollar qayd etilgan: *O barato sai caro - Lo barato sale caro, Pela boca morre o peixe - Por la boca muere el pez, Quem canta seus males espanta - Quien canta sus males espanta* kabi birliklar bunga misol bo'la oladi.

Biroq til qarindoshligi va umumiy tarixiy manba milliy-madaniy konseptlarning to'liq bir xilligini anglatmaydi. Aksincha, tadqiqotlar ispan va portugal paremiologik materiallarida umumiy tematik kategoriyalar yuqori darajada o'xshash bo'lishi mumkinligini, ammo konkret maqollar darajasida moslik ancha past bo'lishini ko'rsatadi. Masalan, ispan va portugal tillaridagi *Dios/Deus* konsepti bo'yicha 917 ta maqolni qamrab olgan qiyosiy tadqiqotda umumiy mavzular o'rtasida sezilarli yaqinlik kuzatilgan bo'lsa-da, individual paremiyalarning mosligi taxminan 25 foiz atrofida bo'lgan.

Bu holat milliy-madaniy konseptning ikki darajada mavjudligini ko'rsatadi:

umumiy konseptual mazmun → milliy lingvistik obraz.

Masalan, "mehnat", "omad", "oila", "Xudo", "do'stlik" kabi umumiy insoniy konseptlar turli xalqlarda mavjud bo'lishi mumkin, ammo ularning lingvistik ifodasi milliy tarix, geografiya, din, urf-odat va ijtimoiy tajribaga qarab farqlanadi.

Tadqiqotning maqsadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi ispan va portugal tillarida milliy-madaniy konseptlarning lingvistik ifodalanish xususiyatlarini aniqlash, ularning umumiy va farqli jihatlarini qiyosiy-lingvomadaniy tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari. Maqsadga muvofiq quyidagi vazifalar belgilandi:

1. milliy-madaniy konsept tushunchasining nazariy mohiyatini aniqlash;
2. ispan va portugal tillarida konseptlarning asosiy lingvistik ifoda vositalarini belgilash;
3. tanlangan konseptlarning frazeologik va paremiologik realizatsiyasini tahlil qilish;
4. konseptual metaforalarning milliy xususiyatlarini aniqlash;
5. ispan va portugal tillaridagi umumiy hamda o'ziga xos konseptual modellarni qiyoslash;
6. milliy-madaniy konseptlarning tarjima va madaniyatlararo kommunikatsiyadagi ahamiyatini aniqlash.

Tadqiqot obyekti. Ispan va portugal tillarida milliy-madaniy mazmunni ifodalovchi leksik, frazeologik, paremiologik va metaforik birliklar.

Tadqiqot predmeti. Ispan va portugal tillaridagi milliy-madaniy konseptlarning semantik, lingvomadaniy, kognitiv va pragmatik xususiyatlari.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Asosiy metodlar sifatida qiyosiy, tavsifiy, semantik, konseptual, lingvomadaniy va kontekstual tahlil usullari tanlandi.

Tadqiqot materiali sifatida ispan va portugal tillaridagi milliy-madaniy mazmunga ega maqollar, frazeologik birliklar, metaforalar va leksik birliklar tanlab olindi. Paremiologik materiallarni tanlashda Instituto Cervantesning portugal va ispan tillari paremiyalarini qiyoslovchi ilmiy resurslaridan foydalanildi. Ushbu manbalarda paremiologik birliklarning formal, semantik, konseptual va pragmatik muvofiqligi alohida ko'rib chiqiladi.

Tahlil quyidagi bosqichlarda amalga oshirildi:

1-bosqich — konseptual birliklarni aniqlash

Ispan va portugal tillarida madaniy jihatdan muhim bo'lgan konseptlar tanlandi:

- 1) CASA / CASA — “uy”
- 2) FAMÍLIA / FAMÍLIA — “oila”
- 3) TRABAJO / TRABALHO — “mehnat”
- 4) SUERTE / SORTE — “omad”
- 5) AMISTAD / AMIZADE — “do'stlik”
- 6) DIOS / DEUS — “Xudo”
- 7) PATRIA / PÁTRIA — “Vatan”

2-bosqich — lingvistik vositalarni tasniflash

Konseptlarning quyidagi vositalar orqali ifodalanishi tahlil qilindi:

Leksik vosita → frazeologik vosita → paremiologik vosita → metaforik vosita → pragmatik vosita.

3-bosqich — qiyosiy tahlil

Har bir birlik quyidagi mezonlar asosida baholandi:

1. shakliy muvofiqlik;
2. semantik muvofiqlik;
3. konseptual muvofiqlik;
4. obrazlilik;
5. milliy-madaniy komponent;
6. pragmatik funktsiya.

4-bosqich — konseptual modellash

Tadqiqotda quyidagi model taklif qilindi:

**LINGVISTIK BELGI → OBRAZ → KONSEPT → QADRIYAT →
MILLIY-MADANIY DUNYOQARASH**

Mazkur model til birliklarining faqat nominativ emas, balki konseptual va madaniy axborotni ham tashishini ko'rsatadi.

TADQIQOT NATIJALARI

Milliy-madaniy konseptlarning leksik ifodasi: Tadqiqot natijalari milliy-madaniy konseptlarning birinchi navbatda nominativ leksik birliklarda namoyon bo'lishini ko'rsatdi.

Masalan:

Konsep t	Ispan tili	Portugal tili
Uy	casa	casa
Oila	familia	família
Vatan	patria	pátria
Do'stlik	amistad	amizade
Mehnat	trabajo	trabalho
Omad	suerte	sorte
Xudo	Dios	Deus

Mazkur birliklar shakliy jihatdan bir-biriga yaqin bo'lsa-da, ularning konseptual mazmuni faqat lug'aviy ma'no bilan cheklanmaydi. Masalan, **casa** va **casa** birliklari "uy"ni bildiradi, biroq ular frazeologik va paremiologik kontekstda xavfsizlik, oila,

tegishlilik, shaxsiy makon kabi qo'shimcha konseptual komponentlarni ham ifodalashi mumkin.

Demak, konseptning mazmuni:

denotativ ma'no + konnotativ ma'no + madaniy assotsiatsiya + pragmatik qiymat

majmuasidan tashkil topadi.

“UY” konseptining lingvistik ifodasi: “Uy” konsepti ispan va portugal tillarida nafaqat fizik makonni, balki oila, xavfsizlik va tegishlilikni ifodalovchi madaniy birlik sifatida namoyon bo'ladi.

Ispan tilida:

hogar — “o'choq, uy, oilaviy makon”

so'zi oddiy **casadan** ko'ra ko'proq emotsional-madaniy komponentga ega.

Portugal tilida ham:

lar — uy, xonadon, oilaviy makon

kabi birliklar mavjud.

Shunday qilib:

casa → fizik makon

hogar / lar → oilaviy-emotsional makon

modeli kuzatiladi.

Bu farq milliy-madaniy konseptning leksik tizimda differentsiallashtiruvini ko'rsatadi.

Ispan tilidagi *hogar* va portugal tilidagi *lar* birliklari “uy” konseptining shunchaki makon emas, balki insonning oilaviy va hissiy dunyosi bilan bog'liq ekanini ko'rsatadi.

“MEHNAT” konseptining paremiologik ifodasi: “Mehnat” konsepti har ikkala tilda ham insonning faoliyati, muvaffaqiyati va hayotiy natijalari bilan bog'lanadi.

Ispan tilida:

El trabajo es salud.

Portugal tilida:

O trabalho é saúde.

Bu birliklarda mehnat **sog'liq va ijobiy hayot tarzi** bilan konseptual bog'langan.

Yana bir muhim jihat - mehnat konsepti ko'pincha natija va harakat munosabati orqali ifodalanadi. Ispan va portugal paremiologik fondidagi bunday birliklar umumiy Yevropa madaniy tajribasi bilan bir qatorda har bir til jamoasining tarixiy tajribasini ham aks ettiradi.

Bu holat quyidagi konseptual modelni hosil qiladi:

MEHNAT → HAKAKAT → NATIJA → FAROVONLIK.

“OMAD” konseptining lingvistik ifodasi:

Ispan tilida:

suerte

Portugal tilida:

sorte

birliklari “omad” konseptining asosiy nominativ vositalaridir.

Biroq konseptning frazeologik va metaforik realizatsiyasi yanada murakkabdir.

Ispan tilida:

Tener buena suerte.

Portugal tilida:

Ter boa sorte.

Har ikki tilda ham omad “egallk qilinadigan” hodisa sifatida konseptuallashtiriladi.

Demak:

OMAD → EGALLK QILISH MUMKIN BO‘LGAN RESURS

metaforik modeli yuzaga keladi.

Bu holat konseptual metaforaning grammatik qurilmalarda ham aks etishi mumkinligini ko‘rsatadi.

“XUDO” konseptining lingvistik ifodasi: “Xudo” konsepti ispan tilida **Dios**, portugal tilida esa **Deus** shaklida ifodalanadi.

Mazkur konsept bo‘yicha ispan va portugal paremiyalarining qiyosiy tadqiqoti alohida ilmiy ahamiyatga ega. 917 ta maqolni qamrab olgan tadqiqotda ikkala tilda Xudo konsepti bilan bog‘liq tematik kategoriyalarda yuqori darajadagi o‘xshashlik aniqlangan. Biroq individual maqollar bo‘yicha moslik ancha past bo‘lib, tadqiqotda taxminan 25 foizlik moslik qayd etilgan.

Bu natija muhim nazariy xulosaga olib keladi:

umumiy konsept ≠ umumiy lingvistik realizatsiya.

Ya‘ni ispan va portugal jamiyatlarida “Xudo” konsepti umumiy diniy-madaniy asosga ega bo‘lishi mumkin, biroq ushbu konseptning konkret maqollar, metaforalar va pragmatik vaziyatlardagi ifodasi milliy tajribaga qarab farqlanadi.

“OILA” konseptining lingvomadaniy xususiyatlari: Oila konsepti ispan va portugal madaniyatlarida muhim ijtimoiy qadriyat sifatida til orqali turli shakllarda ifodalanadi.

Ispan tilida:

familia

Portugal tilida:

família

birliklari asosiy nominativ vositalardir.

Ammo konseptning frazeologik qatlamida oila:

- 1) yaqinlik;
- 2) qarindoshlik;
- 3) o‘zaro yordam;
- 4) sadoqat;
- 5) ijtimoiy mas’uliyat

kabi komponentlar bilan bog‘lanadi.

Shu sababli “OILA” konseptini quyidagi model asosida tavsiflash mumkin:

OILA → YAQINLIK → BIRLIK → O‘ZARO YORDAM → IJTIMOY IDENTITET.

Bu kabi konseptlar phraseo-paremiologik birliklar orqali xalqning dunyoqarashini aks ettirishi mumkinligi zamonaviy lingvomadaniy tadqiqotlarda ham ta’kidlanadi.

Metafora milliy-madaniy konseptlarni ifodalash vositasi sifatida: Tadqiqot natijalari metaforaning milliy-madaniy konseptlarni ifodalashda muhim vosita ekanligini ko‘rsatdi.

Konseptual metafora yordamida abstrakt tushunchalar konkret obrazlar orqali ifodalanadi. Masalan, hissiyotlar, siyosiy jarayonlar, mehnat, hayot, omad va munosabatlar kabi mavhum sohalar kundalik tajribaga asoslangan obrazlar yordamida konseptuallashtiriladi.

Portugal tilining turli milliy variantlarida metaforalarning madaniy variativligi ham tadqiq qilingan. Xususan, Yevropa va Braziliya portugal tilidagi hissiyotlarning konseptualizatsiyasi bo‘yicha korpusga asoslangan tadqiqotlarda metaforik modellar va madaniy variatsiyalar o‘rtasidagi munosabat ko‘rsatilgan.

Bu esa quyidagi xulosani beradi:

metafora → konseptualizatsiya → milliy tajriba → madaniy ma’no.

Paremiologik birliklar milliy-madaniy konseptlarning asosiy manbalaridan biri sifatida: Maqol va matallar milliy-madaniy konseptlarning eng ixcham va barqaror ifoda shakllaridan biridir. Ular muayyan jamiyatning tarixiy tajribasi, axloqiy qarashlari, ijtimoiy me’yorlari va baholash mezonlarini saqlaydi.

Ispan va portugal tillari o‘rtasida paremiologik parallellik yuqori darajada bo‘lishiga qaramay, barcha birliklar o‘zaro ekvivalent emas. Instituto Cervantes tadqiqotlarida portugal paremiyalari:

1. to‘liq muvofiqlik;

2. qisman muvofiqlik;
3. formal yoki semantik farqlanish;
4. muvofiqlikning yo'qligi

kabi guruhlarga ajratilishi mumkinligi ko'rsatiladi. Muvofiqligi yo'q paremiyalar ko'pincha flora, fauna, oziq-ovqat, urf-odat va tarixiy voqealar kabi milliy-madaniy xususiyatlarni aks ettiradi.

Masalan:

De Espanha nem bom vento nem bom casamento.

Ushbu portugal paremiyasi Portugalning Ispaniya bilan tarixiy-madaniy munosabatlarini aks ettiruvchi milliy jihatdan belgilangan birlik sifatida ko'rilishi mumkin.

Demak, paremiologik birlik nafaqat ma'lum bir axloqiy xulosani, balki tarixiy xotirani ham saqlashi mumkin.

Ispan va portugal tillaridagi konseptual yaqinlik va farqlar: Tadqiqot natijalarini umumlashtirib, ispan va portugal tillaridagi milliy-madaniy konseptlarning asosiy xususiyatlarini quyidagicha ifodalash mumkin:

Mezoni	Ispan tili	Portugal tili
Tarixiy-lingvistik asos	Roman	Roman
Umumiy konseptlar	Yuqori	Yuqori
Paremiologik parallellik	Sezilarli	Sezilarli
Milliy obrazlilik	O'ziga xos	O'ziga xos
Metaforik modellar	Umumiy + milliy	Umumiy + milliy
Diniy konseptlar	Kuchli tarixiy qatlam	Kuchli tarixiy qatlam
Realizmalar	Ispan madaniyatiga xos	Portugal/lusofon madaniyatiga xos
Pragmatik xususiyatlar	Kontekstga bog'liq	Kontekstga bog'liq

Natijalar shuni ko'rsatadiki, ispan va portugal tillaridagi milliy-madaniy konseptlar umumiy konseptual baza va milliy lingvistik realizatsiyaning o'zaro ta'siri natijasida shakllanadi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar til va madaniyat o'rtasidagi munosabatni faqat "til madaniyatni aks ettiradi" degan bir tomonlama formula bilan izohlash yetarli emasligini ko'rsatadi. Til nafaqat mavjud madaniy qadriyatlarni aks ettiradi, balki ularni qayta ishlab, kommunikativ jarayon orqali avloddan avlodga uzatadi.

Ispan va portugal tillarida bir xil konseptning turlicha lingvistik ifodalanishi ikki asosiy jarayonni ko'rsatadi:

1. Konvergensiya — umumiy tarixiy, diniy va madaniy tajriba asosida o‘xshash konseptual va frazeologik modellar shakllanishi.

2. Divergensiya — har bir til jamoasining o‘ziga xos tarixiy, geografik, ijtimoiy va madaniy tajribasi asosida alohida obrazlar va lingvistik modellar paydo bo‘lishi.

Ispan va portugal tillari bo‘yicha paremiologik tadqiqotlar aynan shu ikki jarayonning parallel mavjudligini ko‘rsatadi. Bir tomondan, ko‘plab paremiyalar formal va semantik jihatdan juda yaqin; ikkinchi tomondan, ayrim birliklar konkret milliy tajriba tufayli faqat bir tilda mavjud yoki ikkinchi tilda to‘g‘ridan-to‘g‘ri ekvivalentga ega emas.

Shuningdek, frazeologik birliklar madaniy jihatdan belgilangan leksik birliklar sifatida tarjimada muhim muammolarni yuzaga keltiradi. Ularning motivatsiyasi urf-odatlar, tarixiy voqealar, e‘tiqodlar, madaniy sohalar va milliy metaforalarga borib taqalishi mumkin.

Shuning uchun milliy-madaniy konseptlarni tarjima qilishda faqat **lug‘aviy ekvivalent** emas, balki **konseptual va pragmatik ekvivalent** izlanishi lozim.

Masalan, tarjimon quyidagi zanjir asosida ishlashi maqsadga muvofiq:

Lingvistik birlik → kontekst → konsept → madaniy komponent → pragmatik ma’no → funksional ekvivalent.

Bu yondashuv ayniqsa qarindosh tillar - ispan va portugal tillari o‘rtasidagi tarjimada muhimdir. Chunki shakliy yaqinlik ba‘zan tarjimonda “to‘liq ekvivalent” mavjud degan noto‘g‘ri xulosani yuzaga keltirishi mumkin.

Zamonaviy ispan-portugal qiyosiy tadqiqotlarida ham idiomatik birliklarda metaforik konvergentsiya bilan bir qatorda madaniy divergentsiya mavjudligi va tarjimada lingvistik vositachilik zarurligi qayd etiladi.

XULOSA

Tadqiqot natijasida ispan va portugal tillarida milliy-madaniy konseptlarning lingvistik ifodasi ko‘p qatlamli hodisa ekanligi aniqlandi.

Birinchidan, milliy-madaniy konseptlar alohida leksik birliklar bilangina chegaralanmay, frazeologizmlar, maqollar, metaforalar, ramziy birliklar va pragmatik konstruksiyalar orqali ham ifodalanadi.

Ikkinchidan, ispan va portugal tillarining tarixiy va genealogik yaqinligi natijasida ko‘plab umumiy konseptual va paremiologik modellar mavjud. *O barato sai caro – Lo barato sale caro, Pela boca morre o peixe – Por la boca muere el pez* kabi birliklar mazkur lingvistik yaqinlikning yorqin namunasidir.

Uchinchidan, umumiy konseptual baza milliy-madaniy ifodaning bir xil bo'lishini anglatmaydi. Konkret lingvistik realizatsiya har bir xalqning tarixiy tajribasi, madaniy qadriyatlari va kommunikativ an'analari asosida shakllanadi.

To'rtinchidan, paremiologik birliklar milliy-madaniy konseptlarni tadqiq etish uchun eng samarali manbalardan biri hisoblanadi. Ular xalqning dunyoqarashi, baholash mezonlari, axloqiy qarashlari va tarixiy xotirasini ixcham lingvistik shaklda saqlaydi.

Beshinchidan, metafora milliy-madaniy konseptlarni konkretlashtirish va abstrakt tushunchalarni obrazli tarzda ifodalashning muhim vositasidir. Portugal tilining turli milliy variantlarida hissiyotlarning konseptualizatsiyasi bo'yicha tadqiqotlar ham madaniy metaforalarning variativligini ko'rsatadi.

Oltinchidan, ispan va portugal tillaridagi milliy-madaniy konseptlarni qiyosiy o'rganish tarjimashunoslik uchun ham muhimdir. Tarjima jarayonida formal o'xshashlikdan tashqari konseptual, madaniy va pragmatik muvofiqlik ham hisobga olinishi lozim.

Shunday qilib, milliy-madaniy konseptni quyidagi yaxlit tizim sifatida tavsiflash mumkin:

KONSEPT → LINGVISTIK BELGI → OBRAZ → MADANIY ASSOTSIATSIYA → QADRIYAT → PRAGMATIK MA'NO.

Mazkur model ispan va portugal tillarida milliy-madaniy dunyoqarashning lingvistik mexanizmlarini aniqlash, ularni qiyoslash va tarjima jarayonida adekvat ifodalash uchun metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Lakoff, G., & Johnson, M. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press, 1980.
2. Kövecses, Z. *Metaphor and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Corpas Pastor, G. *Manual de fraseología española*. Madrid: Gredos.
4. Zárate-Sánchez, G. "Distancias lingüísticas y culturales: Dios en los refraneros de español y el portugués." *ALFA: Revista de Lingüística*, 54(1), 2010.
5. Díaz Ferrero, A. M., & Sabio Pinilla, J. A. *El mínimo paremiológico portugués: el portugués europeo*. Centro Virtual Cervantes.
6. Díaz Ferrero, A. M., & Sabio Pinilla, J. A. "Comparación de los mínimos paremiológicos portugués europeo y español." Centro Virtual Cervantes.
7. Negro Alousque, I. "La traducción de las expresiones idiomáticas marcadas culturalmente." *Revista de Lingüística y Lenguas Aplicadas*, 5, 2010.

8. Castro, M. M. M. “A Word to the Wise is Sufficient: Cultural Background and Linguistic Interfaces of Idioms and Proverbs from Spanish to Portuguese.” *TradTerm*, 2014.
9. Silva, A. S. “Measuring the impact of (non)figurativity in the cultural conceptualization of emotions in the two main national varieties of Portuguese.” *Figurative Language – Intersubjectivity and Usage*, 2021.
10. Novodvorski, A. “Phrasal-metaphorical units in contrastive corpora: challenges for Spanish/Portuguese translation.” *TradTerm*, 2025.
11. Sánchez, D. G. “Paremiologia bilingüe.” *Cultura e Tradução*, 7(1), 2024.